

PRIJATÉ TEXTY

P8_TA(2017)0045

Guatemala, najmä situácia obhajcov ľudských práv

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 16. februára 2017 o Guatemale, najmä o situácii obhajcov ľudských práv (2017/2565(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv a na dohovory OSN o ľudských právach a ich opčné protokoly,
- so zreteľom na Európsky dohovor o ľudských právach, Európsku sociálnu chartu a Chartu základných práv EÚ,
- so zreteľom na Európsky konsenzus o rozvoji z decembra 2005,
- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o porušovaní ľudských práv vrátane uznesení o diskusiách o prípadoch porušovania ľudských práv, demokracie a zásad právneho štátu,
- so zreteľom na svoje uznesenia z 15. marca 2007 o Guatemale¹ a z 11. decembra 2012² o dohode o pridružení medzi EÚ a Strednou Amerikou,
- so zreteľom na návštevu svojho Podvýboru pre ľudské práva v Mexiku a Guatemale vo februári 2016 a na jeho záverečnú správu,
- so zreteľom na správu Delegácie pre vzťahy s krajinami Strednej Ameriky o jej návšteve v Guatemale v dňoch 16. – 20. februára 2015,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 21. januára 2016 o prioritách EÚ pre zasadnutia Rady OSN pre ľudské práva v roku 2016³,
- so zreteľom na správu osobitného spravodajcu OSN o globálnych hrozbách, ktorým čelia obhajcovia ľudských práv, a o situácii obhajcov ľudských práv žien,
- so zreteľom na výročnú správu za rok 2016 vysokého komisára OSN pre ľudské práva o činnosti jeho úradu v Guatemale,

¹ Ú. v. EÚ C 301 E, 13.12.2007, s. 257.

² Ú. v. EÚ C 434, 23.12.2015, s. 181.

³ Prijaté texty, P8_TA(2016)0020.

- so zreteľom na nedávnu návštevu osobitného zástupcu EÚ pre ľudské práva v Guatemale,
- so zreteľom na Medzinárodný pakt OSN o občianskych a politických právach z roku 1966,
- so zreteľom na akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu (2015 – 2019),
- so zreteľom na plán EÚ pre spoluprácu s občianskou spoločnosťou v partnerských krajinách na obdobie 2014 – 2017,
- so zreteľom na usmernenia EÚ na ochranu obhajcov ľudských práv a na strategický rámec EÚ o ľudských právach, ktorý zaväzuje zapojiť obhajcov ľudských práv,
- so zreteľom na rezolúciu Rady OSN pre ľudské práva 26/9 z 26. júna 2014, v ktorej Rada pre ľudské práva (UNHRC) vyzýva na vytvorenie otvorenej medzivládnej pracovnej skupiny, ktorej úlohou by bolo vypracovať medzinárodný právne záväzný nástroj týkajúci sa nadnárodných korporácií a iných podnikov v súvislosti s ľudskými právami,
- so zreteľom na Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o domorodom a kmeňovom obyvateľstve v nezávislých krajinách z roku 1989 (dohovor MOP č. 169),
- so zreteľom na doložky o ľudských právach v dohode o pridružení medzi EÚ a Strednou Amerikou a v dohode o partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Strednou Amerikou, ktorá je v platnosti od roku 2013,
- so zreteľom na viacročný indikatívny program pre Guatemalu na roky 2014 – 2020, a na svoj záväzok prispieť k riešeniu konfliktov, k mieru a bezpečnosti,
- so zreteľom na podporné programy EÚ na podporu sektora súdnictva v Guatemale, najmä SEJUST,
- so zreteľom na rozsudok Medziamerického súdu pre ľudské práva z roku 2014 vo veci *Obhajcovia ľudských práv a iní / Guatemala* a na správu Medziamerickej komisie pre ľudské práva o situácii v oblasti ľudských práv v Guatemale (OEA/Ser.L/V/II. Doc. 43/15) z 31. decembra 2015,
- so zreteľom na článok 25 rokovacieho poriadku o mechanizme preventívnych opatrení Medziamerickej komisie pre ľudské práva,
- so zreteľom na závery zasadnutia Rady o podpore demokracie vo vonkajších vzťahoch EÚ z roku 2009,
- so zreteľom na usmernenia Rady o ľudských právach a medzinárodnom humanitárnom práve z roku 2009,
- so zreteľom na vyhlásenie vysokej predstaviteľky Federicy Mogheriniovej z 9. decembra 2016 v mene Európskej únie ku Dňu ľudských práv 10. decembra 2016,
- so zreteľom na vyhlásenie hovorkyne ESVČ zo 17. augusta 2016 o obhajcoch ľudských práv v Guatemale,
- so zreteľom na vyhlásenie zo schôdze ministrov EÚ – CELAC, ktorá sa konala v Santa

Domingu v dňoch 25. – 26. októbra 2016,

- so zreteľom na vyhlásenie Skupiny Trinástich z 1. februára 2017 o posilnení právneho štátu a boji proti korupcii a beztretnosti,
 - so zreteľom na článok 2, článok 3 ods. 5 a články 18, 21, 27 a 47 Zmluvy o Európskej únii a na článok 208 Zmluvy o fungovaní Európskej únie,
 - so zreteľom na článok 135 rokovacieho poriadku,
- A. keďže Guatemala je tretím najväčším príjemcom bilaterálnej rozvojovej pomoci v Strednej Amerike, pričom táto pomoc dosahuje výšku 187 miliónov EUR na obdobie rokov 2014 – 2020 a je zameraná na potravinovú bezpečnosť, riešenie konfliktov, mier, bezpečnosť a konkurencieschopnosť;
- B. keďže Guatemala má strategickú polohu na trase ponuky drog a nezákonnej migrácie medzi Strednou Amerikou a Spojenými štátmi; keďže Guatemalčania sú aj naďalej druhou najväčšou skupinou osôb deportovaných z USA; keďže desaťročia vnútorného konfliktu, vysoká miera chudoby a hlboko zakorenená kultúra beztretnosti v Guatemale viedli k trvalo vysokej úrovni násilia a bezpečnostným hrozbám; keďže vysokou mierou kriminality je postihnutá celá spoločnosť, ale najmä obhajcovia ľudských práv, MVO a miestne orgány;
- C. keďže v roku 2017 si pripomíname 20. výročie mierových dohôd o Guatemale; keďže boj proti beztretnosti, vrátane závažných trestných činov spáchaných v rámci bývalých nedemokratických režimov, má zásadný význam; keďže guatemalské orgány musia vyslať jasný signál skutočným a ideovým páchatelom násilia voči obhajcom ľudských práv, že takáto činnosť neostane nepotretná;
- D. keďže v období medzi januárom a novembrom 2016 oddelenie pre ochranu obhajcov ľudských práv v Guatemale (UDEFEQUA) zaznamenalo štrnásť vražd a sedem pokusov o vraždu obhajcov ľudských práv v Guatemale; keďže podľa tohto zdroja došlo v roku 2016 k celkovo 223 útokom na obhajcov ľudských práv vrátane 68 nových súdnych konaní začatých proti obhajcom ľudských práv; keďže ochrancovia životného prostredia a obhajcovia pozemkových práv, ako aj osoby zaoberajúce sa spravodlivosťou a beztretnosťou boli najčastejšími cieľovými kategóriami spomedzi obhajcov ľudských práv;
- E. keďže okrem novinárov, ktorí boli údajne zabití v roku 2016 – Victora Valdésa Cardonu, Diega Estebana Gaspara, Roberta Salazara Barahonu a Winstona Leonarda Túncheza Cana – boli už aj v roku 2017 zabití obhajcovia ľudských práv Laura Leonor Vásquez Pineda a Sebastián Alonzo Juan;
- F. keďže situácia v oblasti ľudských práv je naďalej veľmi vážna; keďže situácia žien a pôvodných obyvateľov, najmä obhajcov ľudských práv a obhajcov práv migrantov, vyvoláva vážne obavy tak, ako aj iné otázky, akými sú prístup k spravodlivosti, podmienky vo väzniciach, konanie polície a obvinenia z mučenia, rozšírená korupcia, kolúzia a beztretnosť;
- G. keďže Guatemala ratifikovala dohovor MOP č. 169 o domorodom a kmeňovom obyvateľstve a dohovor č. 87 o slobode združovania a ochrane práva odborovo sa organizovať; keďže jestvujú určité pozitívne signály, ako napríklad vytvorenie Mesa

Sindical del Ministerio Público; keďže guatemalské právne predpisy neukladajú povinnosť uskutočniť predbežnú, slobodnú a informovanú konzultáciu s pôvodnými spoločenstvami, ako sa uvádza v dohovore MOP č. 169;

- H. keďže Medziamerický súd pre ľudské práva vydal v roku 2014 právoplatný rozsudok, v ktorom vyzval na vytvorenie verejnej politiky na ochranu obhajcov ľudských práv; keďže prebieha konzultačný proces na vytvorenie takejto politiky financovaný z EÚ;
 - I. keďže hlavné zásady v oblasti podnikania a ľudských práv OSN sa vzťahujú na všetky štáty a všetky podniky, či už nadnárodné alebo iné, bez ohľadu na ich veľkosť, sektor, miesto podnikania, vlastníctvo a štruktúru, pričom účinné kontrolné a sankčné mechanizmy sú v celosvetovom uplatňovaní hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv aj naďalej výzvou; keďže situácia v oblasti ľudských práv v Guatemale sa prehodnotí v novembri 2017 v rámci mechanizmu všeobecného pravidelného preskúmania (UPR) Rady pre ľudské práva (HRC);
 - J. keďže guatemalský ombudsman pre ľudské práva, generálna prokuratúra a súdnictvo prijali dôležité kroky proti beztretnosti a za uznanie ľudských práv;
 - K. keďže Guatemala podnikla niektoré pozitívne kroky, napríklad predĺženie mandátu CICIG (Medzinárodnej komisie proti beztretnosti v Guatemale) do roku 2019; keďže predsedovia výkonnej moci, Kongresu a súdneho systému v Guatemale v októbri 2016 predložili Kongresu návrh ústavnej reformy sektora spravodlivosti založený, okrem iného, na diskusiách za okrúhlym stolom s občianskou spoločnosťou, a keďže cieľom tohto návrhu je posilniť systém súdnictva na základe zásad justičnej kariéry, právneho pluralizmu a nezávislosti súdnictva;
 - L. keďže cieleňá kampan' zastrašovania zmarila niekoľko typických prípadov týkajúcich sa korupcie a prechodného súdnictva, pričom obhajcovia ľudských práv, ktorí pracovali v tomto kontexte vrátane sudcov a právnikov, čelili zastrašovaniu a vymysleným právnym sťažnostiam; keďže riaditeľ medzinárodne uznávanej Medzinárodnej komisie proti beztretnosti v Guatemale (CICIG) Iván Velasquez takisto čelí obvineniam a je terčom prebiehajúcej ohováračskej kampane; keďže pri typických prípadoch v oblasti prechodného súdnictva sa dosiahli pokroky, okrem iného napríklad v prípade Moliny Theissenovej a v prípade CREOMPAZ, alebo v korupčných veciach La Linea y Coparacha;
 - M. keďže viaceré členské štáty EÚ ešte neratifikovali dohodu o pridružení medzi EÚ a Strednou Amerikou, a preto pilier „politického dialógu“ zatiaľ nevstúpil do platnosti; keďže ľudské práva a zásady právneho štátu sú popri udržateľnom hospodárskom a sociálnom rozvoji ústredným prvkom politiky vonkajšej činnosti EÚ
1. čo najdôraznejšie odsudzuje nedávne vraždy Laury Leonor Vásquezovej Pinedovej, Sebastiana Alonza Juana a novinárov Victora Valdésa Cardonu, Diega Estebana Gaspara, Roberta Salazara Barahonu a Winstona Leonarda Túncheza Cana, ako aj každú zo 14 popráv ďalších obhajcov ľudských práv v Guatemale vykonaných v roku 2016; vyjadruje úprimnú sústrasť rodinám a priateľom všetkých týchto obhajcov ľudských práv;
 2. zdôrazňuje svoje obavy z toho, že pokračujúce násilie a nedostatok bezpečnosti majú negatívny vplyv na schopnosť obhajcov ľudských práv plne a slobodne vykonávať svoju činnosť; vzdáva hold všetkým obhajcom ľudských práv v Guatemale a vyzýva na

okamžité, nezávislé, objektívne a dôkladné vyšetrenie uvedených a predchádzajúcich vražd; zdôrazňuje, že živá občianska spoločnosť je nevyhnutná na to, aby sa štát na všetkých úrovniach stal zodpovednejším, agilnejším, inkluzívnejším, účinnejším, a tak získal väčšiu legitimitu;

3. víta úsilie Guatemaly v boji proti organizovanej trestnej činnosti, žiada, aby sa toto úsilie posilnilo, a uznáva obrovské ťažkosti, ktorým Guatemala čelí pri zaisťovaní bezpečnosti a slobody všetkým svojim občanom v situácii štrukturálne zakoreneného násillia, ktorá je výsledkom obchodovania s narkotikami; vyzýva inštitúcie a členské štáty EÚ, aby Guatemale poskytli technické a rozpočtové prostriedky na pomoc v jej boji proti korupcii a organizovanej trestnej činnosti a aby uprednostnili takéto úsilie v dvojstranných programoch spolupráce;
4. pripomína potrebu rozvíjať verejné politiky na ochranu obhajcov ľudských práv, ako to uviedol Medziamerický súd pre ľudské práva (IACHR) v roku 2014; berie na vedomie nedávno začatý národný dialóg, vyzýva guatemalské orgány, aby zabezpečili, aby sa verejná politika vyvíjala prostredníctvom širokého participatívneho procesu a riešila štrukturálne príčiny, ktoré zvyšujú zraniteľnosť obhajcov ľudských práv, a vyzýva podnikateľskú komunitu, aby toto úsilie podporila;
5. víta rozhodnutie delegácie EÚ v Guatemale finančne prispieť na proces diskusie a konzultácie o takomto programe a nabáda delegáciu EÚ, aby pokračovala vo svojej podpore obhajcov ľudských práv; vyzýva príslušné orgány, aby vypracovali a vykonávali verejné politiky na ochranu obhajcov ľudských práv v úzkej spolupráci so širokou škálou zainteresovaných subjektov a pokračovali na ceste reforiem v záujme nezávislého súdnictva, boja proti beztrestnosti a posilňovania zásad právneho štátu;
6. požaduje urýchlené a povinné vykonanie preventívnych opatrení odporúčaných IACHR a vyzýva úrady, aby zvrátili vnútroštátne rozhodnutia, ktoré jednostranne odstraňujú preventívne opatrenia v prospech obhajcov ľudských práv;
7. pripomína výsledky 93 komunitných konzultácií uskutočnených v dobrej viere v rokoch 2014 a 2015; pripomína, že v súčasnosti prebieha konzultačný proces, a vyzýva guatemalské orgány, aby urýchlili postupy na zabezpečenie vytvorenia vnútroštátneho mechanizmu pre slobodné a informované predbežné konzultácie, ako sa ustanovuje v dohovore MOP č. 169; vyzýva vládu Guatemaly, aby začala rozsiahlejšie sociálne konzultácie, ktoré sa týkajú vodných elektrární, ťažobných projektov a ropných spoločností, a vyzýva inštitúcie EÚ, aby zabezpečili, aby žiadna európska pomoc či podpora nepodporovala ani neumožňovala rozvojové projekty bez toho, aby bola splnená podmienka predbežnej, slobodnej a informovanej konzultácie s domorodým obyvateľstvom;
8. víta iniciatívu na reformu systému súdnictva, ktorú predložili predstavitelia výkonnej, súdnej a zákonodarnej moci Kongresu v záujme ďalšieho rozvoja profesionálneho demokratického justičného systému založeného na účinnej nezávislosti súdnictva; vyzýva na spoločné úsilie guatemalského Kongresu zamerané na dokončenie reformy súdnictva v jej celistvosti a úplnej integrite v roku 2017; na tento účel vyzýva orgány Guatemaly, aby vyčlenili dostatočné finančné prostriedky a ľudské zdroje pre sektor súdnictva, najmä na generálnej prokuratúre; podporuje dôležitú prácu Medzinárodnej komisie proti beztrestnosti v Guatemale (CICIG);

9. ako míľnik v boji proti beztretnosti víta rozhodnutie prvej komory odvolacieho súdu, ktorá potvrdila neuplatniteľnosť štatutárnych obmedzení zločinu genocídy a zločinov proti ľudskejšti v súdnom procese s bývalým diktátorom Riosom Monttom;
10. vyzýva Guatemalu, aby spolupracovala s mechanizmom všeobecného pravidelného preskúmania a aby prijala všetky príslušné kroky na to, aby sa vykonávali jeho odporúčania;
11. vyzýva EÚ, aby podporila generálnu prokuratúru; rozhodne odmieta akýkoľvek druh nátlaku, zastrašovania a ovplyvňovania, ktoré by ohrozovali nezávislosť, zákonnú pluralitu a objektívnosť; nabáda guatemalské orgány, aby pokračovali v podpore spolupráce medzi útvarom ministerstva vnútra pre analýzu útokov proti obhajcom ľudských práv a sekciou generálnej prokuratúry pre ľudské práva;
12. vyzýva inštitúcie EÚ, aby spolupracovali na uzatvorení medzinárodne záväzných dohôd, ktoré posilnia dodržiavanie ľudských práv, osobitne v prípade spoločností so sídlom v EÚ pôsobiacich v tretích krajinách;
13. vyzýva členské štáty EÚ, ktoré ešte neratifikovali dohodu o pridružení medzi EÚ a Strednou Amerikou, aby tak učinili; žiada EÚ a jej členské štáty, aby využili mechanizmy ustanovené v dohode o spolupráci a politickom dialógu a dôrazne podnecovali Guatemalu pri plnení jej ambiciózneho programu v oblasti ľudských práv a v boji proti beztretnosti; vyzýva inštitúcie a členské štáty EÚ, aby vyčlenili na túto úlohu dostatočné finančné prostriedky a technickú pomoc;
14. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade, Komisii, Európskej službe pre vonkajšiu činnosť, osobitnému zástupcovi EÚ pre ľudské práva, Organizácii amerických štátov, Euro-latinskoamerickému parlamentnému zhromaždeniu, vládam a parlamentom členských štátov, prezidentovi, vláde a parlamentu Guatemalskej republiky, Stredoamerickému spoločnému trhu a Stredoamerickému parlamentu.